

Talouden tasapainotusohjelma 2024-2027

Kaupunginhallitus 06.05.2024 § 150
7191/02.02.02/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
talousjohtaja Marja-Leena Martikainen
puh. 044 718 2153
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että

1. valtuusto asettaa Kuopion talouden tasapainotuksen tavoitteeksi yhteensä 35 miljoonan euron taloudelliset vaikutukset suunnittelukauden loppuun vuoteen 2027 mennessä
2. valtuusto hyväksyy oheiset talouden tasapainotustyön linjaukset ja linjausten taloudelliset tavoitteet
3. valtuusto merkitsee talouden tasapainottamisen loppuraportin tiedokseen

LINJAUKSET

Investoinnit, 0,63 milj. euroa

1. **Taloussuunnittelukaudelle** asetetaan investointiputki, jonka sisällä valitut investoinnit voidaan toteuttaa. Tavoitteena on alentaa neljän vuoden taloussuunnittelukauden aikana (2025-2028) investointitaso 300 miljoonaan euroon, joka tarkoittaa keskimäärin 75 miljoonaa euroa/vuosi.
2. **Jokaiselle investointihankkeelle tulee esittää kustannushyötyanalyysi**, josta on käytävä ilmi investoinnin konkreettiset tuottavuutta lisäävät elementit ja niiden euro- ja henkilötyövuosimääräiset vaikutukset. Kustannushyötyanalyysissä on esitettävä, mitkä palvelut ja/tai kiinteistöt investointi korvaa ja mitä käytöstä poistuville tapahtuu. Pällekkäisistä ja rinnakkaisista investoinneista pääsääntöisesti pidättäydytään.
3. **Investointihankkeet priorisoidaan kustannushyötyanalyysin perusteella.** Eniten kustannuksia säästävät / tuloja lisäävät / tuottavuutta parantavat hankkeet ovat ensisijaisia. Mikäli investointiputkessa on tilaa, voidaan toteuttaa käyttötalouden nettokustannuksia lisääviä hankkeita (joilla on mahdollisesti vetovoimaa, houkuttelevuutta, kilpailukykyä tms. aineettomia hyötyjä lisääviä vaikutuksia).
4. Investointien toteutuksessa on kartoitettava yhteistyömahdollisuuksia yritysten, pääomasijoittajien yms. kanssa.

Palveluverkko, varhaiskasvatus; 1,8 milj. euroa

Uudet, terveet, turvalliset ja nykymuotoiseen kasvatukseen ja opetukseen suunnitellut toiminnalliset tilat parantavat kasvatuksen ja opetuksen laatua. On erityisen tärkeää, että kasvatus ja opetus noudattavat samoja periaatteita ja näyttäytyvät lapselle eheänä kasvun- ja opinpolkuna. Varhaiskasvatuksen käyttöasteen nostamisella ja tarjoamalla varhaiskasvatuspalvelut lähipalveluna vaikutetaan tuleviin investointitarpeisiin.

1. Uusia palvelukiinteistöjä toteutettaessa pyritään siihen, että koulu ja päiväkotit sijaitsevat yhtenäisessä palvelukeskuksessa.
2. Uudet ja peruskorjattavat päiväkodit ovat kooltaan 8-10 ryhmäisiä kaupunkialueella ja vähintään 4 ryhmäisiä maaseutualueella
3. Varhaiskasvatuksen toiminta siirretään pienistä, 1-2 ryhmäisistä ja huonokuntoisista yksiköistä suurempiin, terveellisiin ja turvallisiin yksiköihin.

Palveluverkko, perusopetus; 7,3 milj. euroa

1. Keskitetään maaseudun palvelut suurimpiin taajamiin ja vahvistetaan maaseutualueiden keskustaajamien elinvoimaa sekä opetuksen laatua.
2. Päätös Etelä-Kuopioon rakennettavasta yläkoulusta (KV 12.6.2023, § 49) perutaan.
3. Tiivistetään yhteistä verkostosuunnittelua naapurikuntien kanssa.
4. Mikäli koulujen oppilasmäärät alittavat valtuuston asettamat raja-arvot, käynnistetään jatkossa säännönmukaisesti lakkauttamisprosessi:
  - 1-6 koulujen tulee olla vähintään yksisarjaisia kaupunkialueella (yksi sarja tarkoittaa 23 oppilasta/ vuositaso)
  - 1-6 koulujen tulee olla vähintään 3-opettajaisia muualla
  - Luokkien 7-9 osalta opetus toteutetaan vähintään 2-sarjaisissa kouluissa (yksi sarja tarkoittaa 23 oppilasta/vuositaso)

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen palveluverkko

1. Asukastoiminnan tilat: Mikäli kyseisistä rakennuksista, joissa asukastilat sijaitsevat, luovutaan, asukastoimintaa toteutetaan muissa kaupungin omistamissa tiloissa, esimerkiksi kirjastoissa sekä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Korvaavia uusia tiloja ei järjestetä.
2. Palvelukeskusten liikuntatilat: Mikäli Pohjois-Savon hyvinvointialue luopuu jostakin Kuopion alueella sijaitsevasta palvelukeskuksesta, niin korvaavia uusia liikuntatiloja niissä sijaitseville liikuntatiloille ei järjestetä.
3. Kirjastopalvelut: Keskeisen kaupunkialueen lähikirjastoverkkoa mukaan lukien Kurkimäen lähikirjasto tarkastellaan alueiden kehittämisen yhteydessä.

Toimenpidekokonaisuus investoinnit ja palveluverkosto yhteensä 9,7 milj. euroa.

Avustukset; 1,07 milj. euroa

1. Parannetaan avustusten vaikuttavuutta ja kehitetään avustusprosessia.
2. Leikataan avustustasoa asteittain vuosina 2025-2027.
3. Siirrytään kaupunkitasoiseen osallisuusmalliin ja lakkautetaan pitäjäraatitoiminta nykyisessä muodossa.

Palvelutaso; 1,83 milj. euroa

1. Supistetaan ja/tai lakkautetaan täydentäviä ei-lakisäätteisiä palveluja, kun niiden merkitys vähentynyt lainsäädännön muuttuessa, kysyntä on vähäistä tai palvelun käyttäjämäärä pieni.
2. Pudotetaan kunnossapidon palvelujen laatutasoa, kuitenkin niin, että pidemmällä aikajänteellä laatu pyritään turvaamaan palveluprosesseja kehittämällä ja tuottavuutta parantamalla.

3. Vähennetään opetusta tuntijaon ylittävien tuntien ja lukion soveltavien opintojaksojen osalta.
4. Supistetaan päiväkotien aukioloaikoja.
5. Sopeutetaan kulttuurilaitosten palveluja toiminnallisesti.

Palvelujen järjestäminen ja hankinnat; 5,07 milj. euroa

1. Selvitetään mahdollisuus siirtää lukiokoulutuksen järjestämisvastuu Savon koulutuskuntayhtymälle, joka tällä hetkellä järjestää lukiokoulutuksen myös Varkaudessa.
2. Arvioidaan palvelujen tuottamistapoja ja siirretään palveluja omaksi tuotannoksi tai vastaavasti ostopalveluksi, mikäli se on taloudellisesti kannattavampaa. Kehitetään palvelujen kustannuslaskentaa vertailun tueksi.
3. Luovutaan sopimuskauden päättyessä perusopetuksen kannalta tarpeettomista kiinteistä palvelusopimuksista ja hankitaan palveluja tarpeen mukaan.
4. Lisätään ICT-palvelujen, laitehankintojen ja tietoliikennekustannusten kustannustehokkuutta.
5. Parannetaan sidosyksikköhankintojen tuottavuutta yhteistyössä sidosyksiköiden kanssa. Viedään tuottavuustavoitteet palvelusopimuksiin.
6. Kunnallistekniikan rakentamishankkeiden suunnittelu-toteutusprosessi sekä tilaajan ja tuottajan roolit uudistetaan suoraviivaisemmaksi ja tehokkaammaksi kokonaisuudeksi.
7. Kehitetään kaupungin hankintaosaamista.

Hallinto ja organisointi; 3,69 milj. euroa

1. Tehostetaan varhaiskasvatuksen hallintoa ja nostetaan palvelujen käyttöastetta.
2. Tarkistetaan koulujen budjettikertoimet ja uudistetaan budjetointijärjestelmä.
3. Valmistellaan ja päätetään toimenpiteistä työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämiseksi.
4. Kehitetään keskitettyjä hallinnon tukipalveluja ja prosesseja.
5. Vähennetään kansainvälisen toiminnan ja edustus- ja vieraanvaraisuuskuluja Kuopio250 -juhlavuoden jälkeen.
6. Arvioidaan ja uudistetaan operatiivinen ja poliittinen johtamisjärjestelmä.

Tulot ja palvelumaksut; 2,25 milj. euroa

1. Kasvatetaan kulttuuri- ja liikuntapalvelujen tulotavoitetta sekä asiakasmäärää kasvattaen että maksuja korottaen.
2. Asetetaan tuottotavoite hanketoiminnalle.
3. Vahvistetaan kaupungin verotulokehitystä ja veropohjaa kaupungin työpaikkakasvuun perustuvalla, kasvua ja elinvoimaa vahvistavalla Elinvoima ja kasvava Kuopio -ohjelman toimenpitein.

Toimenpidekokonaisuus palvelut, palveluprosessit ja hallinto yhteensä 14,053 milj. euroa.

Omaisuus ja konsernirakenne, operatiiviset toimenpiteet; 2,05 milj. euroa

1. Luovutaan tehokkaasti palvelutuotannolle tarpeettomista tiloista. Tämä vähentää ylläpitokustannuksia, korjausvelkaa ja vuokratiskiä. Aloitetaan toimenpiteet heti tunnistetuissa kiinteistöissä.
2. Puretaan rakennuksia tehokkaammin.
  - o Mikäli kaupunki tarvitsee palvelutuotantoonsa kiinteistön tontin.
  - o Rakennus ei kunnan tai sijainnin puolesta sovellu myytäväksi tai muutoin eteenpäin luovutettavaksi.
3. Selvitetään kiinteistökehityksen organisointivaihtoehdot.
4. Kaupunki ei tulevaisuudessa toimi hyvinvointialueen kiinteistöinvestorina.
5. Viedään erityisesti inhouse-yhtiöiden palvelusopimuksiin tuottavuus- ja tehokkuusvaatimukset.
6. Tarkastellaan inhouse-yhtiöiden tarjoamien palvelujen vaihtoehtoisia tuotantotapoja.
7. Tehdään konserniyhtiöiden tasetarkastelu ja kotiutetaan mahdolliset yhtiön käyttöpääoma- ja investointitarpeen ylittävät jakokelpoiset pääomat.
8. Luovutaan tappiota tuottavista omaisuuseristä (sijoitukset).

Omaisuus ja konsernirakenne, operatiiviset järjestelyt; 0,75 milj. euroa

1. Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat – yhtiö puretaan kaupungin taseeseen
  - o Yhtiöllä on kiinteäkorkoisia lainoja, joiden osalta järjestely vaatii neuvottelua Kuntarahituksen kanssa
2. Tehdään tarkistukset konsernirahoituksen hinnoitteluun
  - o Lainojen korkojen ja takausprovisioiden tarkastus sopimukset ja yleinen korkotaso huomioiden.
  - o Uusia provisiottomia takauksia ei myönnetä.

Omaisuus ja konsernirakenne, strategiset toimenpiteet; 2,0 milj. euroa

1. Yhtiöille, joiden liikevaihto muodostuu markkinoilla (=ei omistajalta), asetetaan tuloutustavoite. Tuloutustavoitteen tarkastaminen/asettaminen kohdentuu seuraaviin yhtiöihin ja siinä huomioidaan toimialakohtainen regulaatio (energia, vesi, asuminen)
  - o Kuopion Energia
  - o Kuopion Vesi
  - o Niiralan Kulma
  - o Kuopion Pysäköinti

Omaisuus ja konsernirakenne, strategiset järjestelyt

1. Selvitetään Kuopion Energia Oy –konsernin omistusstrategiset vaihtoehdot.
2. Kuopion Pysäköinti Oy:n osalta selvitetään mahdollisuus keventää tasetta myymällä Kauppakeskus Apaja.
3. Selvitetään edellytykset Kuopion Opiskelija-asunnot Oy:n ja Niiralan Kulma Oy:n yhdistymiselle.
4. Sidosyksikköyhtiöiden osalta strategiset järjestelyt käsitellään omistajapolitiisissa linjauksissa 2024. Lähtökohtaisesti:
5. Säilytetään vähintään 10 % omistuksen keskeisimmässä sidosyksiköissä.
6. Omistusta voidaan keventää yhtiöissä, joissa asiakkuuden suhteellinen osuus on pienempi kuin omistusosuus, kun keventäminen on taloudellisesti järkevää.

Toimenpidekokonaisuus omaisuus ja konsernirakenne yhteensä 4,8 milj. euroa.

Henkilöstö

1. Käynnistetään toimenpiteet työssäolopäivien lisäämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi.
2. Käynnistetään neuvottelut paikallisten ratkaisujen muutoksista kuten ylimääräisestä lomaviikosta luopumisesta ja omaehtoisen opiskelun tukemisen kriteereistä.
3. Tarkastellaan työterveyshuollon sopimuksen sisältö.
4. Asetetaan tavoite työkyvyttömyyseläkevakuutusmaksujen alentamisesta – tavoite työkyvyttömyysmaksuprosentiksi 1,16 %.
5. Investoidaan ennakoivan henkilöstösuunnittelun työkaluun, joka edesauttaa palvelutarpeeseen perustuvan henkilöstöresurssin suunnittelussa
6. Varmistetaan, että kaupungilla on käytössään sopiva määrä palvelujensa tuottamiseen tarvittavaa osaamista
7. Tehostetaan tuleville vuosille tarvittavan henkilöstöresurssin arviointia (tiedolla johtaminen)
8. Kohdennetaan henkilöstöresurssit palvelutarpeen mukaan / sisäinen liikkuvuus.
9. Käynnistetään henkilöstöohjeiden tarkistaminen sekä paikallisten sopimusten tarkastelu ja uudelleen arviointi.

Toimenpidekokonaisuudesta työssäolopäivien lisääminen 1,5 milj. euroa, henkilöstösuunnittelun tehostaminen 1,0 milj. euroa, henkilöstöohjeiden tarkistamisen vaikutus 2,25 milj. euroa, yhteensä 4,75 milj. euroa.

Päätös

Merkitään, että talousjohtaja Marja-Leena Martikainen ja taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva olivat läsnä pykälässä esittelemässä asiaa.

Kaupunginjohtaja päätti muuttaa päätösehdotustaan seuraavasti:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto

1. asettaa Kuopion talouden tasapainotuksen tavoitteeksi yhteensä 35 miljoonan euron taloudelliset vaikutukset suunnittelukauden loppuun vuoteen 2027 mennessä,
2. hyväksyy oheiset talouden tasapainotustyön linjaukset ja niiden taloudelliset tavoitteet ja
3. merkitsee talouden tasapainottamisen loppuraportin tiedokseen.

lisäksi LINJAUKSET -kohtaan muutetaan seuraavat kohdat:

- Palveluverkko, perusopetus; 6,19 milj. euroa

ja

- Toimenpidekokonaisuus investoinnit ja palveluverkosto yhteensä 8,6 milj. euroa.

Kokouksen kuluessa tehtiin alla olevat muutosehdotukset. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja esitti, että jokaisesta muutosehdotuksesta äänestetään erikseen nimenhuutoäänestyksenä siten, että kaupunginjohtajan päätösehdotus on 'JAA' ja muutosehdotus 'EI'. Kaupunginhallitus hyväksyi äänestysjärjestyksen ja äänestystavan.

Äänestys 1: Kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja Ari Koskinen teki jäsenten Elena Chiksoeva ja Pekka Niirasan kannattamana seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen:

Kuopion Energia Oy -konsernin omistusstrategisten vaihtoehtojen selvityskohta poistetaan.

Äänestyksessä annettiin 3 JAA ääntä (Aleksi Eskelinen, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen) ja 8 EI ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Kaisa Kantele, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen). Puheenjohtaja totesi Ari Koskisen tekemän muutosehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Kaupunginhallituksen jäsen Kaisa Kantele teki seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen:

Päätöstekstistä poistetaan otsikon Palvelutaso alta kohta 3 "vähennetään opetusta tuntijaon ylittävien tuntien osalta" ja tehdään vastaava tekstimuutos loppuraportin sivulle 47 Teema 2 Palvelutaso ja poistetaan taulukosta sivulta 48 rivi 7 "Kuopion lisätuntien (3h alaluokilla) poistaminen, sillä pakollinen tuntimäärän lisäys on tulossa 5.2.2025". Muutoksen vaikutus + 150 000€. Lisätään vastaava summa kohtaan Teema 4, hallinto ja organisointi sivulle 55 taulukkoon "Poliittisen ja operatiivisen johtamisjärjestelmän tarkastelu ml palvelujen ja hallinnon tarkastelu".

Muutosehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Äänestys 2: Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Aleksi Eskelinen esitti, että talouden tasapainotusohjelman taloudellisiin tavoitteisiin tehdään liitteenä olevat muutokset. Kaupunginhallituksen jäsen Kaisa Kantele kannatti Aleksi Eskelisen tekemää muutosehdotusta.

Äänestyksessä annettiin 7 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 4 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Kaisa Kantele, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Kaupunginhallituksen jäsen Vesa Linnanmäki teki jäsen Sallamaarit Markkasen kannattamana seuraavat muutosehdotukset talouden tasapainotusohjelman tekstilinjauksiin, joista äänestettiin:

Äänestys 3: Palveluverkko, varhaiskasvatus: Kohta 2 muutetaan seuraavaan muotoon: Uudet ja peruskorjattavat päiväkodit ovat kooltaan 6-10 ryhmäisiä kaupunkialueella ja vähintään 2-3 ryhmäisiä maaseutualueella.

Äänestyksessä annettiin 7 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 4 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Kaisa Kantele, Vesa Linnanmäki ja

Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Äänestys 4: Palveluverkko, varhaiskasvatus: Lisätään kohta 4: Palveluverkkosuunnittelussa huomioidaan myös saavutettavuus sekä yhdyskunta- ja liikennejärjestelmäsunnittelun näkökulmat (mm. asiointiliikenteen yleisimmät suunnat sekä yksiköiden saavutettavuus jalan tai joukkoliikenteellä). Varhaiskasvatuksen palveluverkossa huomioidaan vaikutukset huoltajien työssäkäyntiin ja yritystoiminnan harjoittamisen mahdollisuuksiin.

Äänestyksessä annettiin 5 JAA ääntä (Ari Koskinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen ja Pekka Niiranen) ja 6 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Tiina Kaartinen, Kaisa Kantele, Jaakko Kosunen, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi Vesa Linnanmäen muutosehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Äänestys 5: Palveluverkko, perusopetus: Kohta 1 muutetaan seuraavaan muotoon: Keskitetään maaseudun palvelut suurimpiin taajamiin sekä elinvoimaisempiin kyläkeskuksiin ja vahvistetaan maaseutualueiden keskustaajamien ja kehittyvien kyläkeskusten elinvoimaa sekä opetuksen laatua.

Äänestyksessä annettiin 7 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 4 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Kaisa Kantele, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtajan totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Äänestys 6: Palveluverkko, perusopetus: Kohta 2 kirjaus poistetaan ja korvataan seuraavalla kirjauksella: Valtuuston päätettäväksi valmistellaan kaupunkitasoinen perusopetuksen palveluverkkoselvitys. Tässä yhteydessä arvioidaan myös aiemmin päätetty keskisen kaupunkialueen yläkouluselvitys.

Äänestyksessä annettiin 5 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Elena Chiksoeva, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 6 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Björn Cederberg, Vuokko Hämäläinen, Kaisa Kantele, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi Vesa Linnanmäen muutosehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Äänestys 7: Palveluverkko, perusopetus: Kohdassa 4, momentti 3 muutetaan seuraavaan muotoon: Luokkien 7-9 osalta opetus toteutetaan pääsääntöisesti vähintään 2-sarjaisissa kouluissa, kuitenkin huomioiden verkoston saavutettavuus ja kohtuulliset koulumatkat.

Äänestyksessä annettiin 7 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 4 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Kaisa Kantele, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Äänestys 8: Lisätään osa-alue Lukiokoulutuksen palveluverkko ja em. osa-alueen alle kohta 1: Valtuuston päätettäväksi valmistellaan lukiokoulutuksen palveluverkkoselvitys.

Äänestyksessä annettiin 8 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn

Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Kaisa Kantele, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 3 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Äänestys 9: Lisätään osa-alue Lukiokoulutuksen palveluverkko ja em. osa-alueen alle kohta 2: Selvitetään kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointia Kuopion vajaakäytöllä oleviin lukioihin.

Äänestyksessä annettiin 8 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Kaisa Kantele, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 3 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Kaupunginhallituksen jäsen Sallamaarit Markkanen teki jäsen Vesa Linnanmäen kannattamana seuraavan muutosehdotuksen talouden tasapainotusohjelman tekstilinjaukseen, josta äänestettiin.

Äänestys 10: Avustukset kohta 3 muutetaan seuraavaan muotoon: Kehitetään kaupunkitasoisesti osallisuusmalleja ja lähidemokratiaa. Kehitystyössä huomioidaan alueiden erilaisuus ja erilaiset tarpeet säilyttämällä pitäjäraadit sekä kehittämällä niiden toimintaa.

Äänestyksessä annettiin 6 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 5 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Vuokko Hämäläinen, Kaisa Kantele, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Kaupunginhallituksen jäsen Sallamaarit Markkanen teki jäsen Vesa Linnanmäen kannattamana seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen:

Palvelujen järjestäminen ja hankinnat: Kohta 7 muutetaan seuraavaan muotoon: Kehitetään kaupungin hankintaosaamista ja päivitetään hankintaohjelma, jolla tavoitellaan hankintojen ja hankintaprosessien kustannustason tehostamista.

Muutosehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallituksen jäsen Sallamaarit Markkanen teki jäsen Vesa Linnanmäen kannattamana seuraavan muutosehdotuksen talouden tasapainotusohjelman tekstilinjaukseen, josta äänestettiin.

Äänestys 11: Hallinto ja organisointi: Lisätään kohta 7: Laaditaan ohjelma johtamisen, organisaatiokulttuurin ja prosessien kehittämiseksi, jossa määritellään kaupunkiorganisaation johtamisen ja organisaatiokulttuurin keskeiset periaatteet. Prosessit kuvataan ja kehitetään lean-periaatteen mukaisesti, huomioiden teknologien hyödyntäminen ja uudistettavat toimintamallit.

Äänestyksessä annettiin 8 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Björn Cederberg, Elena Chiksoeva, Vuokko Hämäläinen, Kaisa Kantele, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 3 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Äänestys 12: Kaupunginhallituksen jäsen Björn Cederberg teki jäsen Vuokko Hämäläisen kannattamana seuraavan muutosehdotuksen: Poistetaan Etelä-Kuopion yläkoulun lakkauttamista koskeva sopeutustarve kustannusvaikutukseltaan 0,788 milj. euroa ja vastaava sopeutustarve lisätään hankintoja ja hankintaosaamista koskevaan kohtaan.

Äänestyksessä annettiin 5 JAA ääntä (Ari Koskinen, Tiina Kaartinen, Elena Chiksoeva, Jaakko Kosunen ja Pekka Niiranen) ja 6 EI ääntä (Aleksi Eskelinen, Björn Cederberg, Vuokko Hämäläinen, Kaisa Kantele, Vesa Linnanmäki ja Sallamaarit Markkanen). Puheenjohtaja totesi Björn Cederbergin muutosehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Muilta osin kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan muutetun päätösehdotuksen.

Merkitään, että kokouksessa pidettiin tauko tämän pykälän käsittelyn aikana klo 19:38-19:44.

Selostus

Joulukuussa 2023 käynnistyi kaupunginhallituksen aloitteesta talouden tasapainotustyö. Valmistelua varten nimettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat kaupunginhallituksen jäsenet, valtuustoryhmien puheenjohtajat, kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto sekä kaupunginjohtajan johtoryhmä. Ohjausryhmän ja työryhmien työtä tuki FCG Oy:n asiantuntijat tuottaen valmisteluun talouden ja toiminnan taustamateriaalia ja laskelmia.

Kuntatalous, yleinen taloudellinen tilanne ja Kuopion kaupungin talouden kehitys huomioiden ohjausryhmä asetti sopeutustavoitteeksi tasapainoisen taloussuunnitelman ja pitkän tähtäimen talouden tasapainon niin, että Kuopio pystyy turvaamaan kaupungin kasvun ja kehityksen kannalta tärkeät investoinnit. Tasapainotustoimenpiteillä tavoitellaan 35 miljoonan euron taloudellisia vaikutuksia suunnittelukauden 2027 loppuun mennessä. Tasapainotusvelvollisuus jatkuu myös valtuustokauden jälkeen, minkä vuoksi on tärkeää sitoutuminen valtuustokausien yli.

Ohjausryhmä kokoontui seitsemän kertaa. Työryhmän työstä viestittiin säännöllisesti; lisäksi kuntalaisille ja henkilöstölle järjestettiin kyselyt 27.2.-10.3.2024, joiden vastaukset on huomioitu osana ohjausryhmän työtä. Ohjausryhmän työskentelyn aikana valtuustolle järjestettiin kaksi infotilaisuutta ja yksi seminaari.

Talouden tasapainotusohjelma jakautuu kolmeen pääteemaan: palveluverkko, palvelut (laatu ja laajuus), prosessit ja hallinto sekä omistajaohjaus ja konserni. Pääteemojen lisäksi henkilöstövaikutusten, -suunnittelun ja -johtamisen teemoja käsiteltiin omassa työryhmässä. Poikkihallinnolliset viranhaltijatyöryhmät valmistelivat yhdessä FCG Oy:n asiantuntijoiden kanssa ohjausryhmälle linjaukset, joita noudattamalla talouden tasapaino on mahdollista saavuttaa. Ohjausryhmä on varmistanut, että Kuopion kaupungilla on riittävä määrä riittävän vaikuttavia konkreettisia keinoja teemaryhmittäisten tavoitteiden toteuttamiseksi.

Poikkihallinnollisella työryhmätyöskentelyllä pyrittiin varmistamaan, että linjausten ja tavoitteiden edellyttämät keinot ovat toteutettavissa ja lainsäädännön näkökulmasta mahdollisia, ja että ne eivät ole ristiriidassa toimialueiden välillä. Työryhmissä arvioitiin toimenpiteistä johtuvia henkilöstövaikutuksia sekä euromääräisiä vaikutuksia. Vaikutuksia kuntalaisten

kokemaan palveluun ja/tai palvelulaatuun arvioitiin teemaryhmittäin yleisellä tasolla.

Tasapainotusohjelman toimenpiteiden lisäksi kaupunki saa kertaluontoisia omaisuuden myyntituloja ja mahdollisista yhtiöjärjestelyistä saatavia tuloja. Kertaluonteisia eriä (koulujen alaskirjaukset, kiinteistöjen myynnit, sote- ja pelastusasemien myynnit, purkukustannukset ja konserniyhtiöiden tasetarkastelut ym.) ei ole laskettu mukaan taloutta tasapainottaviin toimenpiteisiin. Yhdessä esitettyjen linjausten toteuttamisen kanssa asetettu tasapainotustavoite 35 miljoonaa euroa on mahdollista saavuttaa.

Kaupungin asukkaille ja palveluiden käyttäjille sekä henkilöstölle tehtiin kysely ajalla 27.2.-10.3.2024, missä yhteydessä he pystyivät esittämään näkemyksiään toimenpiteiden suuntaamisesta ja ehdottamaan omia toimenpiteitä. Kyselyn tulokset huomioitiin työryhmien valmisteluissa. Päätösten varsinainen vaikutusten ennakoarviointi tehdään osana jatkovalmistelua siinä vaiheessa, kun tasapainotusohjelman linjauksiin perustuvat yksittäiset toimenpiteet tulevat päätöksentekoon ja täytäntöön pantavaksi. Kunnan asukkaiden sekä palveluiden käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen asianosaiselle toteutuvat kuntalain ja hallintolain mukaisesti tässä vaiheessa prosessia. Tasapainotusohjelman täytäntöönpanoa ja kaupunkilaisten osallisuutta siihen tuetaan myös viestinnällisin toimenpitein koko kauden ajan.

Talouden tasapainotusohjelma on periaatepäätös, jonka linjauksiin tulevat talousarviovalmistelut nojaavat. Valtuustokaudet ylittävien linjausten yhteydessä päätetään teemoittain taloudelliset tavoitteet, joilla teemojen toteutumista voidaan seurata.

Talouden tasapainotusohjelman linjausten konkreettisesta täytäntöönpanosta ja yksittäisistä toimenpiteistä päätetään talousarviovalmistelussa ja muissa mahdollisissa yhteyksissä lainsäädännön ja kaupungin hallintosäännön mukaisin päätöksentekovaltuuksin.

Kaupunginhallitus seuraa tasapainotusohjelman toteutumista ja toimenpiteiden riittävyyttä säännöllisesti osavuositarkastusten yhteydessä raportoiden valtuustolle. Mikäli tasapainotusohjelman seurannan yhteydessä osoittautuu, että toimenpiteet ovat riittämättömiä talouden tasapainon saavuttamiseksi, keinovalikoimaa voidaan erillisillä päätöksillä laajentaa mm. veronkorotuksiin ja taloudellis-tuotannollisiin perusteisiin käynnistettäviin yhteistoimintaneuvotteluihin. Tarkastuslautakunta arvioi omalta osaltaan valtuuston päätösten täytäntöönpanoa ja toteutumista.

Liitteet

7191/2023 Tasapainotusohjelma

7191/2023 Keskustan muutosehdotukset talouden tasapainotusohjelmaan 2024-2027

Valmistelijat / lisätiedot:
talousjohtaja Marja-Leena Martikainen
puh. 044 718 2153
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus päättää käynnistää talouden tasapainotusohjelman 2024-2027 valmistelun.

Kaupunginhallitus nimeää talouden tasapainotusohjelman 2024-2027 ohjausryhmäksi kaupunginhallituksen ja valtuustoryhmien puheenjohtajat.

Päätös

Merkitään, että talousjohtaja Marja-Leena Martikainen ja taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva olivat läsnä kokouksessa asiaa käsiteltäessä ja he poistuivat kokouksesta asian esittelyn jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Kokouksessa pidettiin tauko pykälän käsittelyn jälkeen klo 16:48-16:58.

Selostus

Kuopion kaupungin nykyinen menojen kasvuvauhti sekä raskas investointitaso ylittävät odotettavissa olevan verotulojen ja valtionosuuksien vuosittaisen kehityksen. Tämän arvioidaan johtavan tulevien vuosien aikana kaupungin velkamäärän nousuun noin 1,1 miljardiin euroon. Tämä tarkoittaisi lainamääräm kasvua yli kaksinkertaiseksi nykytasosta ja jatkuvaa alijäämäisyyttä kaupungin taloudessa. Kaupungin talouden tilannekuva on haasteellinen ja edellyttää sopeutustoimia sekä toiminnan tehostamista. Taloutta tasapainottavien toimenpiteiden tavoitteena on turvata kaupungin talouden vakaa kehitys, jotta kaupunki voi jatkossakin taata asukkailla laadukkaat palvelut ja lisätä kaupungin elinvoimaisuutta.

Talouden vahvistamiseksi ja talouden tasapainon palauttamiseksi vuosille 2024-2027 laaditaan toimenpideohjelma, jonka tavoitteena on talouden tasapaino vuonna 2027. Ohjelman valmistelussa huomioidaan kaikki talouden sopeuttamistoimet, jotka ovat linjassa strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden kanssa.

Tasapainottamisohjelma sisältää toimenpiteet toiminnan tehostamiseksi, menojen tason alentamiseksi ja tulojen kasvattamiseksi. Vuotuista investointien tasoa on laskettava 70-75 milj. euroon vuodesta 2025 alkaen, jotta velkaantumisen kehitys saadaan pysäytettyä. Velanotto ja velanmaksu sopeutetaan investointien alenevaan tasoon. Tasapainotusohjelman keinovalikoimassa pidetään mukana myös veroprosenttien korotusmahdollisuus. Ohjelman laatimisen yhteydessä käydään läpi palveluverkko, tilakanta ja muu omaisuus sekä arvioidaan, kuinka laajoja tehostavia toimia on mahdollista toteuttaa. Taloutta tasapainottavien toimenpiteiden kokonaisvaikuttavuus on yhteensä noin 30 milj. euroa vuosina 2024-2027.

Tasapainotusohjelman valmistelua varten muodostetaan työryhmät, joiden tehtävänä on laatia talouden tasapainotusohjelma toimenpiteineen vuosille 2024-2027. Työryhmät voivat hyödyntää tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Työryhmien työtä ja virkamiesvalmistelua ohjaa

kaupunginjohtajan johtoryhmä. Ohjausryhmänä toimii kaupunginhallitus täydennettynä valtuustoryhmien puheenjohtajilla. Ohjausryhmä vastaa talouden tasapainotusohjelmatyön yhteensovittamisesta. Tasapainotusohjelma valmistellaan siten, että se on kaupunginhallituksen käsittelyssä maaliskuussa 2024 ja toimii talousarviokehityksen 2025 valmistelua ohjaavana asiakirjana.

Toteutuksen tueksi valmistellaan selkeä seurantamalli, jota käsitellään osavuosisikatsausten yhteydessä. Avoin keskustelu asukkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien kanssa tehdään mahdolliseksi valmistelun edetessä.